

Temmuz 2020

İktisadi Araştırmalar Bölümü

İzlem Erdem
Başekonomist
izlem.erdem@isbank.com.tr

Alper Gürler
Birim Müdürü
alper.gurler@isbank.com.tr

Dilek Sarsın Kaya
Müdür Yardımcısı
dilek.kaya@isbank.com.tr

İlker Şahin
Uzman
ilker.sahin@isbank.com.tr

Gamze Can
Uzman
gamze.can@isbank.com.tr

Küresel Ekonomi

Dünya genelinde koronavirüs vaka sayısı 10 milyon kişiyi, vefat eden kişi sayısı da 500 bini aştı. Bazı ülkelerde gözlenen hızlı vaka artışları salgında ikinci dalga riskini ve kısıtlamaların geri getirilme ihtimalini gündemde tutuyor.

Salgının neden olduğu ekonomik tahribata bağlı olarak uluslararası kuruluşlar bu yıla ilişkin daralma öngören tahminlerinde aşağı yönlü revizyona gitti. Küresel ekonominin 2020 yılında %5 civarında daralacağı, gelecek yıl ise hızlı biçimde büyüyeceği tahmin ediliyor.

Haziran ayı içerisinde, ABD'nin Çin ile ticaret anlaşmasının devamına yönelik çelişkili açıklamaları izlendi. Ayrıca, ABD ile AB arasında havacılık sektörüne ilişkin yaşanan anlaşmazlıktan ötürü ABD'nin yeni gümrük tarifeleri getirebileceği haberleri gündemde yer aldı.

Normalleşme adımlarının etkisiyle iktisadi faaliyet Haziran ayında küresel ölçekte toparlanmaya devam etti. ABD ve Euro Alanı'nda Haziran ayına ilişkin açıklanan öncü veriler daralmanın sürmekle birlikte Nisan ayındaki dip seviyelere kıyasla önemli ölçüde yol alındığına işaret ediyor.

Fed Haziran ayı toplantısında para politikasında bir değişikliğe gitmedi ve mevcut koşullar altında uygulanan genişlemeci politikanın süreceğini açıkladı.

ECB, Euro Alanı dışındaki ülkelere euro likiditesi sağlayacak yeni bir repo programı başlattığını açıkladı. BoE, Haziran toplantısında tahvil alım programını 100 milyar sterlin arttırdı.

Salgının küresel ticari aktivitede yol açtığı tahribatın etkisiyle sert biçimde geriledikten sonra Haziran ayı içinde hızla yükselen Baltık Kuru Yük Endeksi 1 Temmuz'da 1.800 değerini aştı.

Petrol fiyatları arz kısıntılarının ve tedrici toparlanmanın etkisiyle Haziran ayında yükseldi. Altın fiyatları da küresel likidite koşullarındaki genişlemeden ve riskten kaçınma eğiliminden destek bularak yaklaşık 8 yılın zirvesine çıktı.

Türkiye Ekonomisi

Haziran ayıyla birlikte dünya genelinde olduğu gibi Türkiye'de de salgın tedbirleri büyük ölçüde kaldırılarak normalleşme sürecine girildi.

Virüs salgınının yurt içinde en yoğun hissedildiği Nisan ayında sanayi üretimi %31,4 ile rekor düzeyde geriledi. Öte yandan, imalat PMI Mayıs ayındaki toparlanmanın ardından Haziran'da 50 eşik düzeyinin üzerine çıkarak imalat sanayiinde büyümenin başladığına işaret etti.

Salgına bağlı olarak turizm geliri kaydedilememesi ve ihracattaki hızlı düşüş Nisan ayında cari dengenin 5,1 milyar USD ile beklentilerin üzerinde açık vermesine neden oldu.

Merkezi yönetim bütçe açığı Mayıs'ta yıllık bazda %43,5 oranında artarak 17,3 milyar TL düzeyinde gerçekleşti. Bütçe açığı Ocak-Mayıs döneminde 90,1 milyar TL'ye ulaştı.

Haziran ayında TÜFE aylık bazda %1,13 yükselirken, yıllık TÜFE enflasyonu %12,6 oldu. Bu dönemde yurt içi ÜFE artışı aylık %0,69, yıllık %6,2 düzeyinde gerçekleşti.

Haziran ayı toplantısında politika faiz oranını değiştirmeyen TCMB'nin yaptığı açıklamada çekirdek enflasyon göstergelerindeki artışa dikkat çekmesi, enflasyonda aşağı yönlü hareket başlamadığı sürece politika faiz oranını mevcut seviyede tutacağı şeklinde yorumlandı.

Küresel Ekonomi	2
Türkiye Ekonomisi	4
Finansal Piyasalar ve TCMB	9
Bankacılık Sektörü	10
Genel Değerlendirme	11
Grafikler	12
Özet Tablolar	14

Koronavirüs...

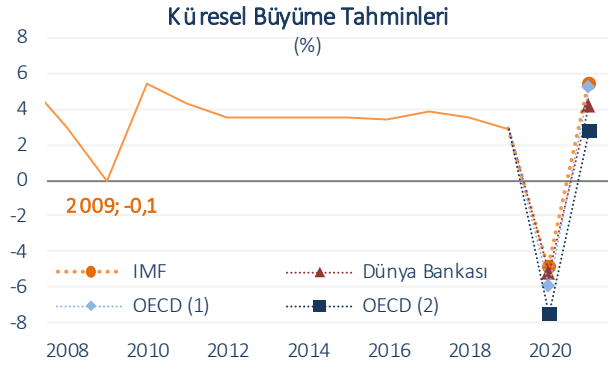
Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre vaka sayısının Haziran sonu itibarıyla 10 milyonu aştığı Covid-19 salgını küresel ekonomik aktivite üzerinde etkili olmayı sürdürüyor. Virüs son dönemde özellikle Orta ve Güney Amerika ülkeleri ile Hindistan'da hızla yayılırken, dünyanın geri kalanında da ikinci dalga salgına ilişkin endişeler sıklıkla dile getiriliyor. Normalleşme yönünde Mayıs ayından bu yana önemli ölçüde yol alınmış olsa da mevcut gelişmeler bazı bölgelerde kısıtlama önlemlerinin tekrar gündeme gelmesine neden oluyor ve küresel büyümeye ilişkin tahminlerin aşağı yönlü revizyonunu beraberinde getiriyor. Bu çerçevede, para politikalarının küresel ölçekte genişlemeci yönde kalmaya devam edeceği açıklanırken, maliye politikalarının da bu süreçte daha etkin biçimde kullanılması gerektiğine ilişkin görüşler ağırlık kazanıyor.

IMF, Dünya Bankası ve OECD tahminlerini güncelledi.

IMF "Küresel Ekonomik Görünüm" raporunun Haziran ayında açıkladığı güncellemesinde, 2020 yılı küresel ekonomik aktiviteye ilişkin %3'lük daralma tahminini %4,9'a revize etti. Kuruluş 2021 yılı için büyüme tahminini % 5,8'den %5,4'e çekerken, yeni bir salgının büyümeyi %0,5 düzeyinde azaltabileceğine dikkat çekti. IMF, gelişmiş ekonomilerin salgından daha fazla etkilendiğini belirterek 2020 yılında ABD'nin %8, Euro Alanı'nın %10,2 oranında küçüleceği öngörüsünde bulundu. İşletmelerin Nisan ayında yeniden açılmaya başladığı ve yeni vaka sayılarının düşük düzeyde olduğu Çin'in bu yıl pozitif büyüme göstermesi beklenen tek büyük ekonomi olduğunu açıklayan IMF, Türkiye ekonomisine ilişkin büyüme tahminlerinde değişiklik yapmadı. Kuruluş Türkiye ekonomisinin 2020 yılında %5 daraldıktan sonra önümüzdeki yıl aynı oranında büyüyeceğini öngörüyor.

Dünya Bankası küresel ekonomide bu yıl %5,2 daralma, 2021'de %4,2 büyüme öngördüğünü açıkladı. Bu yıl gelişmiş ekonomilerin %7 daralacağını öngören Dünya Bankası, gelişmekte olan ekonomilerin de %2,5 küçülmesini bekliyor. Kuruluş, Türkiye ekonomisinin gelişmekte olan ekonomilere paralel olarak bu yıl %3,8 daraldıktan sonra 2021'de %5 büyüyeceğini öngörüyor.

OECD ise tahminlerini salgının kontrol altına alındığı veya bu yılsonuna dek ikinci bir dalganın yaşanacağı varsayımlarıyla oluşturulan 2 farklı senaryoya göre açıkladı. Buna göre, salgının kontrol altına alındığı senaryoda (1) küresel ekonominin bu yıl %6 oranında daralacağı, 2021'de %5,2 genişleyeceği öngörülüyor. İkinci dalganın yaşanacağını varsayıldığı senaryoda ise (2) küresel ekonominin bu yıl %7,6 küçülmesi, 2021 yılında % 2,8 büyümesi bekleniyor. Türkiye ekonomisinin de söz konusu senaryolar altında 2020 yılında sırasıyla %4,8 ve %8,1 oranlarında küçüleceği tahmin ediliyor. Her iki senaryoda da dünya ekonomisinin pandemi öncesi seviyelere ulaşmasının uzun zaman alacağı ve krizin yaşam standartları, işsizlik ve yatırımlar üzerinde uzun vadeli olumsuz etkilerinin olacağı ifade ediliyor.

Ticaret gerilimi...

Haziran ayı içinde küresel ekonominin gündeminde ticaret ilişkilerine yönelik gelişmeler de yakından izlendi. ABD ile Çin arasında Hong Kong ve Covid-19 salgını nedeniyle son dönemde yükselen gerilime bağlı olarak ABD yönetiminden iki ülke arasındaki ticaret anlaşmasının bittiğine yönelik açıklamalar yapılması küresel ölçekte belirsizlikleri yükseltti. Ancak, izleyen günlerde anlaşmanın geçerli olduğuna işaret eden açıklamalar tansiyonun düşmesine olanak sağladı.

ABD'nin küresel havacılık sektöründe yaşanan anlaşmazlık nedeniyle Avrupa'dan ithal ettiği bazı ürünlere ek gümrük vergisi getirebileceğini açıklaması ABD ile AB arasındaki ticari gerilimin de yükselmesine neden oldu. ABD'nin AB'den ithal edilen 3 milyar USD'yi aşan tutarda ürüne ilave gümrük vergisi getirebileceği ifade ediliyor. Hatırlanacağı üzere, ABD Avrupalı havacılık şirketi Airbus'a sübvansiyon sağlandığı gerekçesiyle 2019 yılında 7,5 milyar USD'lik ürüne ek gümrük vergisi getirmişti.

ABD'de açıklanan veriler olumlu bir görünüm sundu.

ABD'de açıklanan veriler ülkede atılan normalleşme adımlarının desteğiyle ekonomik aktivitenin toparlandığına dair sinyaller veriyor. Ülkede sanayi üretimi Mayıs'ta aylık bazda %1,4 yükselerek üretimde tedrici bir toparlanmaya işaret etti. Aynı dönemde, perakende satışlar %17,7 ile beklentilerin oldukça üzerinde artış kaydetti. TÜFE ise perakende satışlarda aylık bazda kaydedilen hızlı artışa karşın talep koşullarındaki genel zayıflığın sürmesine bağlı olarak Mayıs'ta bir önceki aya göre %0,1 gerileyerek düşüşünü üçüncü aya taşıdı. Böylece, ülkede tüketici fiyatlarındaki yıllık artış oranı %0,1 düzeyine geriledi. Ülkede Haziran ayında imalat PMI endeksi 49,8 düzeyine yükselerek daralmanın sınırlı bir seviyeye geldiğine işaret ediyor. İstihdam tarafındaki toparlanma Haziran ayında devam etti. Bu dönemde tarımdışı sektörlerde istihdam artışı 4,8 milyon kişi olurken, işsizlik oranı %11,1'e geriledi.

Fed faiz oranlarında değişikliğe gitmedi.

Fed Haziran ayı toplantısında politika faizini değiştirmeyerek %0-%0,25 aralığında tutarken, varlık alımlarına mevcut seviyenin altına düşmeyecek şekilde önümüzdeki süreçte de devam edileceğini açıkladı. Toplantı sonrası yayımlanan açıklamada; salgının

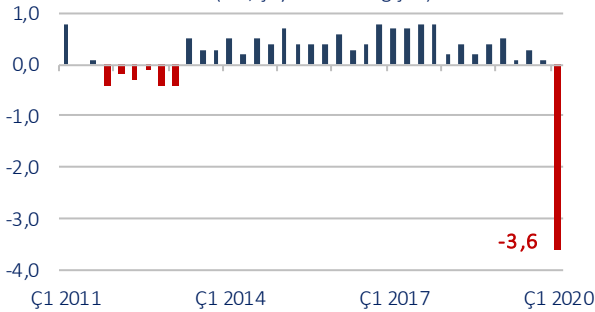
ekonomik aktivite, enflasyon ve istihdam üzerinde kısa vadede ağır baskı yaratmaya devam edeceği ve orta vadede ekonomik görünüm açısından kayda değer riskler yarattığı ifade edildi.

Aralık ayında yayımlanan tahminlerinde revizyona giden Fed üyeleri, politika faiz oranının 2022 sonuna kadar sıfıra yakın seviyede kalmasını bekliyor. Üyeler ABD ekonomisinin bu yıl %6,5 daraldıktan sonra 2021'de %5 büyüyeceğini, bu yıl işsizlik oranının %9,3 düzeyinde gerçekleşeceğini tahmin ediyor. Fiyat gelişmeleri tarafında ise üyeler, 2020 yılında kişisel tüketim harcamalarındaki (PCE) fiyat artışının %0,8, çekirdek PCE'deki artışın %1 olacağını öngörüyor.

Euro Alanı'nda Nisan'da sanayi üretimi %17,1 geriledi.

Euro Alanı'nda daha önce -%3,8 olarak açıklanan ilk çeyrek büyüme verisi -%3,6'ya revize edildi. Bu dönemde, sert biçimde gerileyen hanehalkı tüketim harcamaları ile yatırımların GSYH'yi 3,5 puan aşağı çektiği görüldü. İkinci çeyreğe ilişkin açıklanan makroekonomik veriler bölgede ekonomik aktivitedeki zayıflığın sürdüğüne işaret ediyor. Bölgede sanayi üretimi Nisan'da aylık bazda %17,1, yıllık bazda %28 oranında gerileyerek verinin yayımlanmaya başladığı 1991 yılından bu yana en sert düşüşünü kaydetti. Nisan ayında tarihi düşük seviyelere gerileyen PMI verileri ise Mayıs ayının ardından Haziran'da da yükselişini sürdürmekle birlikte eşik düzeyin altında kalarak daralmanın devam ettiğine işaret etti.

Euro Alanı'nda Büyüme
(ma, çeyreklik % değişim)

Euro Alanı liderlerinin, salgının ekonomik sonuçlarıyla mücadeleye yönelik olarak tasarlanan 750 milyar EUR tutarındaki ekonomik kurtarma programı üzerinde müzakerelere başladığı açıklandı. Video konferans yoluyla bir araya gelen liderlerin ortak borçlanma konusunda görüş ayrılıkları yaşadığı ifade edilirken, Temmuz ayı ortasında yeniden bir araya gelecekleri belirtildi.

ECB, yeni bir repo programı başlatacağını duyurdu.

Avrupa Merkez Bankası (ECB), Euro Alanı dışındaki merkez bankalarına teminat karşılığı euro likiditesi sağlayacağı bir repo imkânı başlatacağını duyurdu. Bu kapsamda ECB, euro cinsi teminat karşılığında bölge dışında yer alan ülkelerin merkez bankalarına euro likiditesi sağlayabilecek. Merkez bankaları arasındaki ikili swap ve repo anlaşmalarına ek olarak sunulan söz konusu imkânın

Haziran 2021 tarihine kadar geçerli olacağı açıklandı.

BoE varlık alım programını genişletti.

İngiltere Merkez Bankası (BoE), Haziran ayı toplantısında %0,1 olan politika faizinde beklentiler paralelinde değişikliğe gitmezken, tahvil alım programını 645 milyar sterlinden 745 milyar sterline yükseltti. BoE salgın öncesinde %0,75 olan politika faizinde Mart ayında iki kez indirmeye gitmiş ülke ekonomisi salgın nedeniyle öncü verilere göre Nisan ayında %20 daralmıştı. Öte yandan, ülkede perakende satışlar Mayıs ayında aylık bazda %12 ile %5,7 olan piyasa beklentilerinin üzerinde artış kaydetti.

Baltık kuru yük endeksi...

Küresel ticari aktiviteye ilişkin önemli öncü göstergeler arasında yer alan Baltık Kuru Yük Endeksi, bu yıl ilk kez 1 Temmuz'da 1.800 puanı aştı. Dökme yük gemilerinin tonajları, sayıları, rotaları, taşıdıkları yük ve fiyat göz önünde tutularak günlük bazda hesaplanan endeksin yükselmesi dış ticaretin yoğunlaştığını gösteriyor. Mayıs ayında 393 puan ile 2016 yılından bu yana en düşük seviyesine gerileyen endeksin son günlerde toparlanması normalleşme adımlarının olumlu etkisine işaret ederken, piyasalarca yakından izleniyor.

Altın fiyatları son 8 yılın zirvesinde...

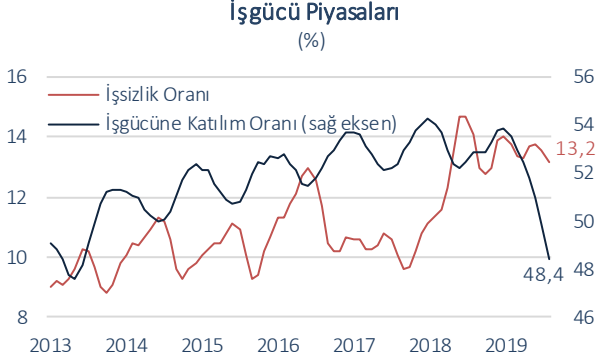
Uluslararası Enerji Ajansı (IEA) Çin ve Hindistan'ın artan petrol talebini gerekçe göstererek 2020 yılı için küresel petrol talebi tahminini günlük yaklaşık 500 bin varil artırarak 91,7 milyon varile revize etti. Talepteki kısmi toparlanmanın yanı sıra petrol arzında küresel ölçekte kaydedilen düşüş petrol piyasasına dair iyimser beklentileri destekliyor. Öte yandan, salgına dair belirsizliklerin petrol talebini uzun süre baskı altında tutacağı tahmin ediliyor. Brent türü ham petrolün varil fiyatı Haziran ayı boyunca söz konusu beklentilerin etkisinde dalgalı bir görünüm sergilese de aylık bazda %15,7 oranında yükselerek 41,5 USD seviyesine ulaştı.

Küresel ölçekte likidite koşullarında yaşanan iyileşmenin yanı sıra virüs salgınında ikinci dalga endişelerinin nüksetmesi Haziran ayı boyunca altın talebini destekleyerek altın fiyatlarının yaklaşık 8 yılın zirvesine çıkmasını sağladı. Haziran ayını %3,1 yükselişle tamamlayan altının ons fiyatı 30 Haziran'da 1.781,7 USD oldu.

Türkiye Ekonomisi - Arz ve Talep Göstergeleri

İşsizlik oranı Mart döneminde %13,2 oldu.

Şubat, Mart ve Nisan aylarını kapsayan Mart döneminde işsizlik oranı geçen yılın aynı dönemine kıyasla 0,9 puan azalarak %13,2 seviyesinde gerçekleşti. Bu dönemde işgücüne katılım oranı 4,5 puan gerileyerek %48,4 ile Ocak 2014'ten bu yana en düşük seviyesine indi.

Mevsim etkisinden arındırılmış işsizlik oranı ise bir önceki aya göre 0,3 puan artarak %13,0 oldu. Bu dönemde, koronavirüs salgınının etkisiyle istihdam edilen kişi sayısı 1 milyon kişi ile rekor düzeyde düşerken, en sert daralma 694 bin kişi ile hizmet sektörü istihdamında gerçekleşti. İnşaat ve sanayi sektörü istihdamı da sırasıyla 202 bin ve 85 bin kişi azaldı.

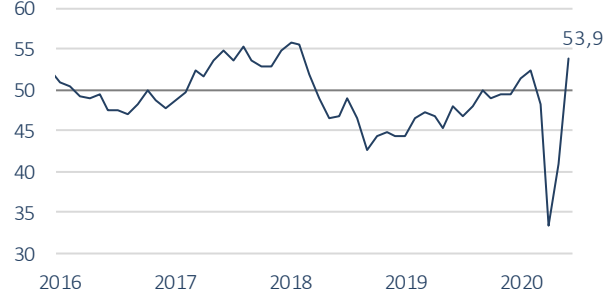
Salgının etkisiyle sanayi üretiminde tarihi düşüş...

Virüs salgını sanayi üretiminde Nisan ayında rekor düşüşe neden oldu. Takvim etkisinden arındırılmış sanayi üretimi bu dönemde yıllık bazda %31,4 oranında geriledi. İmalat sanayiinde en hızlı daralma %77,6 ile motorlu kara taşıtları alt endeksinde olurken, bunu %61 ile deri ürünleri, %60 ile tekstil ürünleri izledi. Madencilik ve taşocakçılığı sektörü altında izlenen ham petrol ve doğal gaz çıkarımı ile metal cevheri madenciliği ise bu dönemde üretimin yıllık bazda artış kaydettiği alt kalemler oldu. Nisan'da mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış sanayi üretimi endeksindeki aylık düşüş %30,4 oldu. Ancak, TÜİK tarafından yapılan açıklamada sanayi üretim endeksinin hesaplamasında kullanılan katma değer vergisi beyannamelerinin salgın sebebiyle verilme sürelerinin Temmuz ayı sonuna ertelenmiş olması sebebiyle, izleyen aylarda bu verilerin de hesaplama dahil edilmesiyle Nisan ayı verisinde güncelleme yapılabileceği ifade edildi. Öte yandan, TCMB tarafından açıklanan verilere göre normalleşme adımlarıyla birlikte imalat sanayiinde kapasite kullanımı Haziran'da Mayıs'a kıyasla 3,4 puan yükselerek %66 oldu.

İmalat PMI Haziran'da 53,9'a yükseldi.

Nisan ayında 33,4 düzeyine kadar inen imalat PMI, Mayıs ayındaki toparlanmanın ardından Haziran'da 50 eşik düzeyinin üzerine çıkarak imalat sanayiinde büyümeye işaret etti. Haziran'da üretim alt endeksi Mayıs'taki 32,4 düzeyinden 55,5'e yükseldi. Yeni ihracat siparişleri alt endeksi de 29,8'den 50,5'e çıktı. Öte yandan, girdi maliyetleri ve nihai ürün fiyatlarındaki artışların sürdüğü

izleniyor. Anket katılımcıları tedarik zincirindeki aksaklıkların yanı sıra ihrac pazarlarının bazılarında salgına bağlı durgunluğun devam ettiğini belirtiyor.

İmalat Sanayi PMI
(eşik düzey=50)

Gıda dışı perakende satışlar Nisan'da hızlı düştü.

Gıda dışı perakende satışlar Mart ayının ardından Nisan'da da hızlı düşüş sergiledi. Takvim etkisinden arındırılmış verilere göre perakende satışlar yıllık bazda %19,3 oranında gerilerken, aynı dönemde gıda dışı perakende satışlar (akaryakıt hariç) %36,7 azaldı. Öte yandan, karantina uygulaması nedeniyle gıda harcamaları bu dönemde %12,5 ile hızlı arttı. Posta veya internet üzerinden gerçekleştirilen satışlar yıllık bazda iki katına çıkarken, aylık bazda %40'a yakın artış kaydetti.

Konut satışları Mayıs'ta yıllık bazda %44,6 geriledi.

Türkiye'de konut satışları Mayıs ayında virüs salgınının etkisiyle yıllık bazda %44,6 oranında azalarak 50.936 adet oldu. Faiz oranlarındaki düşüşle birlikte ipotekli satışlar yıllık bazda %23,9 artarken, diğer satışlar %57,9 oranında geriledi. Yılın ilk 5 aylık döneminde ipotekli konut satışlarının bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla iki katına çıktığı izleniyor. Konut fiyatları Nisan'da yıllık bazda nominal olarak %16,7 artış kaydetti. Fiyatlardaki reel artış ise bu dönemde %5,2 düzeyinde gerçekleşti. Haziran ayında faiz oranlarındaki düşüşün yanı sıra normalleşme adımlarının da etkisiyle ertelenmiş talebin devreye girdiği ve konut piyasasındaki hareketliliğin ve konut fiyatlarının hızlı arttığı gözlemlendi.

Güven endeksleri Haziran'da hızlı toparlandı.

Normalleşme adımları Mayıs ayının ardından Haziran'da da güven endekslerine olumlu yansıdı. Bu dönemde mevsimsellikten arındırılmış reel kesim güven endeksi bir önceki aya göre 16,3 puan artarak 89,8 seviyesinde gerçekleşti. Gelecek üç aylık döneme ilişkin ihracat siparişleri ve üretim hacmine ilişkin beklentiler ile genel gidişata ilişkin değerlendirmeler reel kesim güvenindeki iyileşmede rol oynadı. Tüketici güven endeksi de Haziran ayında 3,1 puan artarak 62,6 ile geçtiğimiz yılın Nisan ayından bu yana en yüksek değerini aldı. Bu gelişmede gelecek 12 aylık dönemde otomobil ve konut satın alma ihtimalindeki hızlı yükselişler önemli rol oynadı. Sektörel güven endekslerine bakıldığında beklentilerdeki iyileşmenin sektörlerin geneline yayıldığı, inşaat sektörü güvenindeki artışın ise öne çıktığı izlendi.

Türkiye Ekonomisi - Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi

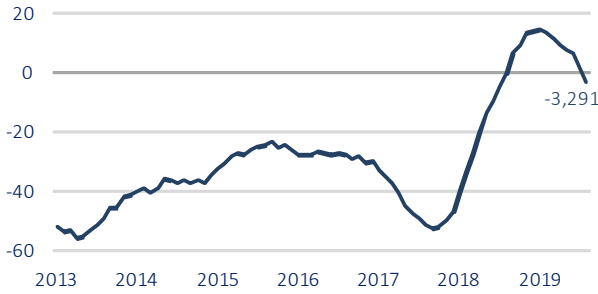
Dış ticaret açığı Mayıs ayında genişlemeye devam etti.

TÜİK verilerine göre Mayıs ayında ihracat hacmi geçen yılın aynı ayına kıyasla %41 azalarak yaklaşık 10 milyar USD olurken, ithalat %27,8 daralarak 13,4 milyar USD düzeyinde gerçekleşti. Böylece, dış ticaret açığı yıllık bazda %102,7 genişleyerek 3,4 milyar USD'ye yükseldi. Dış ticaret açığındaki yıllık genişleme Ocak-Mayıs 2020 döneminde de %102,8 oldu. Bu dönemde ihracatın ithalatı karşılama oranı 2019'daki %88,1 seviyesinden %74,6'ya geriledi.

Cari denge Nisan'da 5,1 milyar USD ile beklentilerin üzerinde açık verdi.

Cari açık Nisan ayında geçen yılın aynı dönemine kıyasla yaklaşık 11 katına çıkarak 5,1 milyar USD düzeyinde gerçekleşti. Piyasa beklentisi cari açığın 4,5 milyar USD civarında olacağı yönündeydi. Bu dönemde Covid-19 salgınına bağlı olarak turizm geliri kaydedilememesi ve ihracattaki hızlı düşüş cari dengedeki bozulmada etkili oldu. Nisan'da 12 aylık kümülatif verilere göre cari açık 3,3 milyar USD ile Mart 2019'dan bu yana en yüksek düzeyinde gerçekleşti.

Cari İşlemler Dengesi
(12 aylık kümülatif, milyar USD)

Doğrudan yatırımlar kaleminde net sermaye çıkışı gözlemlendi.

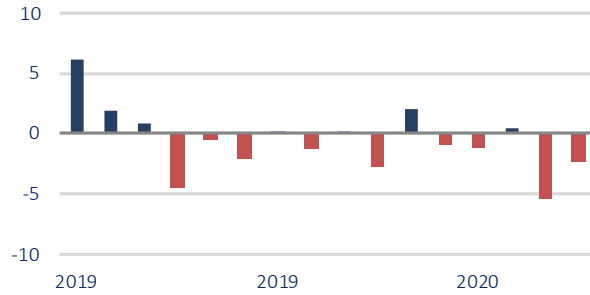
Nisan ayında yurt dışı yerleşiklerin yurt içinde gerçekleştirdikleri doğrudan yatırımlar kaleminde 118

milyon USD net sermaye çıkışı kaydedildi. Bu dönemde diğer sermaye yatırımlarından 452 milyon USD çıkış oldu. Gayrimenkul yatırımlarında yıllık bazda %57,1 oranında düşüş gözlemlense de 100 milyon USD sermaye girişi gerçekleşti.

Portföy yatırımlarında sermaye çıkışı devam ediyor.

Nisan ayında portföy yatırımları kaleminden 2,4 milyar USD'lik net sermaye çıkışı oldu. Bu dönemde yurt dışı yerleşiklerin hisse senedi piyasasında 847 milyon USD, Borç senetleri piyasasında da 2,8 milyar USD net satış gerçekleştirdikleri izlendi.

Portföy Akımları
(aylık, milyar USD)

Mart ayındaki 2,9 milyar USD'lik çıkışın ardından diğer yatırımlar kaleminde Nisan ayında 192 milyon USD net sermaye girişi oldu. Bu dönemde yurt içi bankaların yurt dışı muhabirlerindeki efektif ve mevduatlarında 2,3 milyar USD, yurt dışı bankaların yurt içindeki mevduatlarında ise 742 milyon USD'lik net artış kaydedildi. Diğer taraftan gerek bankaların gerekse diğer sektörlerin uzun vadeli borçlarda net ödeyici konumda olduğu dikkat çekti. 12 aylık kümülatif verilere göre, Nisan ayı itibarıyla uzun vadeli borç çevirme oranı bankacılık sektöründe %73, diğer sektörlerde %84 oldu.

Rezerv varlıklardaki azalış 8,6 milyar USD...

Rezerv varlıklar Mart ayındaki 16,6 milyar USD'lik hızlı düşüşünün ardından Nisan'da da 8,6 milyar USD geriledi.

Türkiye'ye Net Sermaye Girişleri

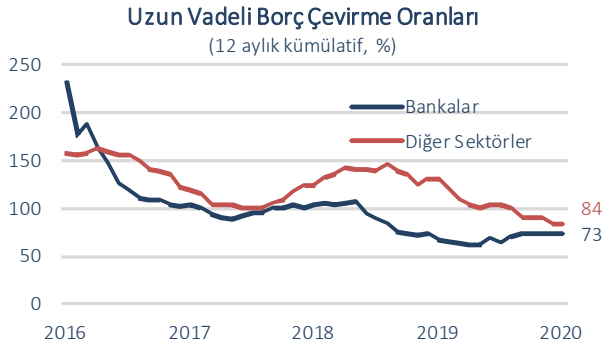
	12 aylık kümülatif veriler (milyon USD)		Sermaye Girişlerinin Dağılımı (%)	
	Aralık 2019	Nisan 2020	Aralık 2019	Nisan 2020
Cari İşlemler Dengesi	8.679	-3.291	54,6	-
Toplam Net Yabancı Sermaye Girişi	5.970	-1.766	-	-
-Doğrudan Yatırımlar	5.665	4.714	35,6	15,0
-Portföy Yatırımları	-1.246	-14.166	-	-
-Diğer Yatırımlar	1.517	7.693	9,5	24,4
-Diğer	34	-7	0,2	-
Net Hata ve Noksan	-8.325	-14.025	-	-
Rezervler⁽¹⁾	-6.324	19.082	-	60,6

Not: Rakamlar yuvarlamadan ötürü toplamı vermeyebilir.

(1) Rezervler, toplam net sermaye girişleri ile cari denge arasındaki fark olup (-) değer rezerv artışını, (+) değer rezerv azalışını gösterir.

Türkiye Ekonomisi - Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi

Bu dönemde net hata ve noksan kaleminden de 1,2 milyar USD tutarında sermaye çıkışı yaşandı.

Beklentiler...

Ticaret Bakanlığı'nca yayımlanan geçici dış ticaret verilerine göre Haziran ayında ihracatın yıllık bazda %15,8 arttığı gözlemlendi. Bu dönemde yurt içi üretimdeki hareketlenmenin de etkisiyle ithalat %8,2 artarken, dış ticaret açığı %17,3 daraldı. Mayıs ayının ardından Haziran'da da yerli üreticiyi desteklemek amacıyla muhtelif ürünlere çeşitli oranlarda geçici ek gümrük vergisi uygulanması kararlaştırıldı. Dış ticaret dengesinde Haziran ayında gözlenen iyileşme olumlu bir gelişme olurken, tarifeli dış hat uçuşları sınırlı sayıda hatla 11 Haziran itibarıyla başlamış olsa da turizm gelirlerinde toparlanmanın zayıf talep nedeniyle zaman alacağı anlaşılıyor. Petrol fiyatlarının geçen yıla kıyasla düşük seyri ise cari dengedeki bozulmayı sınırlandıracak faktör olarak öne çıkıyor.

Ödemeler Dengesi

(milyon USD)

	Nisan 2020	Ocak - Nisan 2019	Ocak - Nisan 2020	% Değişim	12 Aylık Kümülatif
Cari İşlemler Dengesi	-5.062	-885	-12.855	1.352,5	-3.291
Dış Ticaret Dengesi	-3.810	-4.249	-13.380	214,9	-25.776
Hizmetler Dengesi	-240	6.769	4.113	-39,2	34.225
Seyahat (net)	0	4.266	2.694	-36,8	24.147
Birincil Gelir Dengesi	-1.086	-3.565	-3.421	-4,0	-12.387
İkincil Gelir Dengesi	74	160	-167	-	647
Sermaye Hesabı	-3	25	-16	-	-7
Finans Hesabı	-6.299	1.155	-16.556	-	-17.323
Doğrudan Yatırımlar (net)	133	-2.430	-1.479	-39,1	-4.714
Portföy Yatırımları (net)	2.365	-4.238	8.682	-	14.166
Net Varlık Edinimi	-1.296	2.183	2.069	-5,2	4.540
Net Yükümlülük Oluşumu	-3.661	6.421	-6.613	-	-9.626
Hisse Senetleri	-847	804	-2.930	-	-3.328
Borç Senetleri	-2.814	5.617	-3.683	-	-6.298
Diğer Yatırımlar (net)	-192	7.545	1.369	-81,9	-7.693
Efektif ve Mevduatlar	-662	8.892	-2.446	-	-15.841
Net Varlık Edinimi	1.202	12.948	606	-95,3	-4.517
Net Yükümlülük Oluşumu	1.864	4.056	3.052	-24,8	11.324
Merkez Bankası	997	-497	989	-	3.981
Bankalar	867	4.553	2.063	-54,7	7.343
Yurt Dışı Bankalar	742	3.299	1.356	-58,9	4.292
Yabancı Para	251	2.591	-1.034	-	2.176
Türk Lirası	491	708	2.390	237,6	2.116
Yurt Dışı Kişiler	125	1.254	707	-43,6	3.051
Krediler	936	4.158	3.798	-8,7	15.996
Net Varlık Edinimi	-39	149	-14	-	205
Net Yükümlülük Oluşumu	-975	-4.009	-3.812	-4,9	-15.791
Bankacılık Sektörü	-843	-3.933	-3.104	-21,1	-10.503
Bankacılık Dışı Sektörler	-62	119	-571	-	-4.370
Ticari Krediler	-466	-5.487	24	-	-7.899
Diğer Varlıklar ve Yükümlülükler	0	-18	-7	-61,1	51
Rezerv Varlıklar (net)	-8.605	278	-25.128	-	-19.082
Net Hata ve Noksan	-1.234	2.015	-3.685	-	-14.025

Kaynak: Datastream, TCMB

Türkiye Ekonomisi - Bütçe Dengesi

Merkezi yönetim bütçesi Mayıs'ta 17,3 milyar TL açık verdi.

Mayıs ayında merkezi yönetim bütçe açığı yıllık bazda %43,5 oranında artarak 17,3 milyar TL düzeyinde gerçekleşti. Bu dönemde bütçe gelirleri yıllık bazda %4,8 daralarak 68,1 milyar TL olurken, bütçe harcamaları %2,2 artışla 85,4 milyar TL'ye ulaştı. Bu dönemde faiz dışı denge 7,6 milyar TL açık verdi.

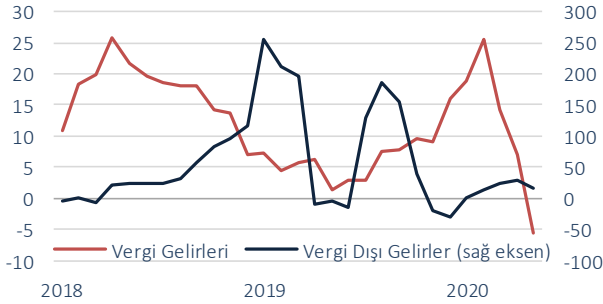
Ocak-Mayıs döneminde bütçe harcamaları yıllık bazda %15,7 oranında artarken, gelirler %12,0 genişledi. Böylece, geçtiğimiz yılın ilk beş aylık döneminde 66,5 milyar TL olan bütçe açığı, bu yılın aynı döneminde 90,1 milyar TL düzeyinde gerçekleşti.

Vergi gelirleri yıllık bazda geriledi.

Vergi gelirleri Mayıs'ta yıllık bazda %7,6 oranında azalarak 55,3 milyar TL oldu. Bu dönemde ithalde alınan KDV ve gelir vergisi kalemlerinde kaydedilen hızlı düşüşler vergi gelirlerini aşağı çeken temel faktörler olurken, kurumlar vergisi kalemindeki %41,7'lik yükseliş vergi gelirlerindeki daralmayı sınırlandırdı. Mayıs'ta dahilide alınan KDV gelirleri ve ÖTV gelirleri de sırasıyla yıllık bazda %42,8 ve %5 oranında geriledi. Öte yandan, ÖTV gelirleri içerisinde %13'lük paya sahip motorlu taşıtlar kaleminde %77,9, %5'lik paya sahip dayanıklı tüketim ve diğer mallar kaleminde %34,3 artış kaydedildi. Bu gelişimde geçtiğimiz yılki vergi indirimlerine bağlı olarak ortaya çıkan düşük baz etkisi önemli rol oynadı.

Vergi ve Vergi Dışı Bütçe Gelirleri

(3 aylık hareketli ortalama, yıllık % değişim)

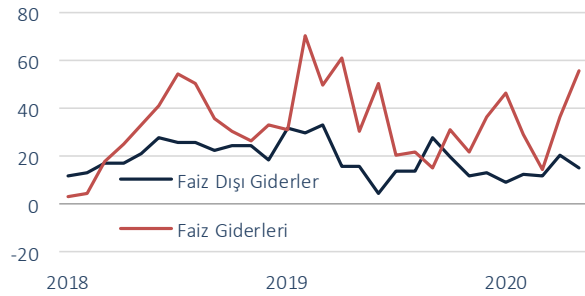
Faiz harcamalarında artış...

Mayıs ayında bütçe giderleri içinde sosyal güvenlik açık finansmanı ve faiz giderlerindeki yükseliş öne çıkıyor. Bu dönemde cari transferlerin Hazine yardımları kalemi altında izlenen sosyal güvenlik açık finansmanı kalemi yaklaşık 4,5 katna çıkarak 9,2 milyar TL düzeyinde gerçekleşti. Öte yandan, geçtiğimiz yılın Mayıs ayında yüksek düzeyde gerçekleşen faturalı ödemeler alt kaleminin bu yıl Nisan ayında benzer bir seviyede gerçekleşmesi nedeniyle cari transferlerin toplamında Mayıs'ta yıllık bazda %6,8'lik düşüş gözlemlendi.

Faiz giderleri Mayıs'ta %21,8 artarak 9,7 milyar TL oldu. Bu dönemde iç borç faiz ödemeleri %19 oranında artarak 6,0 milyar TL düzeyinde gerçekleşirken, dış borç faiz ödemeleri %30 oranında artarak 2,6 milyar TL'ye çıktı. Personel giderleri de %7,8 artarak bütçe harcamalarını yukarı yönlü etkiledi.

Faiz ve Faiz Dışı Bütçe Giderleri

(3 aylık hareketli ortalama, yıllık % değişim)

Beklentiler...

Merkezi yönetim bütçesi salgın sürecinde ekonomik aktiviteyi desteklemek amacıyla kamu maliyesi tarafında alınan önlemlerin etkisiyle Mart ayından itibaren olumsuz bir görünüm sundu. Yılın ikinci yarısında ise iç talepte beklenen toparlanmayla birlikte vergi gelirlerinin bütçe dengesini destekleyebileceğini, ancak yıl sonu bütçe açığı hedefinin yukarı yönlü güncellemeye ihtiyaç duyulacağını öngörüyoruz.

Merkezi Yönetim Bütçesi

(milyar TL)

	Mayıs		%	Ocak-Mayıs		%	2020 Bütçe Hedefi	Gerç./ Hedefi (%)
	2019	2020		Değişim	2019			
Harcamalar	83,6	85,4	2,2	414,0	479,2	15,7	1.095,5	43,7
Faiz Harcamaları	7,9	9,7	21,8	46,4	65,0	40,0	138,9	46,8
Faiz Dışı Harcamalar	75,7	75,8	0,2	367,6	414,3	12,7	956,5	43,3
Gelirler	71,6	68,1	-4,8	347,5	389,1	12,0	956,6	40,7
Vergi Gelirleri	59,8	55,3	-7,6	262,9	280,5	6,7	784,6	35,8
Diğer Gelirler	11,7	12,9	9,8	84,6	108,6	28,4	172,0	63,2
Bütçe Dengesi	-12,1	-17,3	43,5	-66,5	-90,1	35,4	-138,9	64,9
Faiz Dışı Denge	-4,1	-7,6	85,6	-20,1	-25,1	24,7	0,1	-

Not: Rakamlar yuvarlamalardan ötürü toplamı vermeyebilir.

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, Datastream

Türkiye Ekonomisi - Enflasyon

Haziran'da aylık TÜFE artışı %1,13 oldu.

Haziran ayında TÜFE bir önceki aya göre %1,13 ile piyasa beklentilerinin üzerinde yükseliş kaydetti. Piyasa beklentisi TÜFE'nin aylık bazda %0,65 yükseleceği yönündeydi. Bu dönemde yurt içi ÜFE (Yİ-ÜFE) artışı %0,69 düzeyinde gerçekleşti.

Yıllık TÜFE enflasyonu %12,62'ye yükseldi.

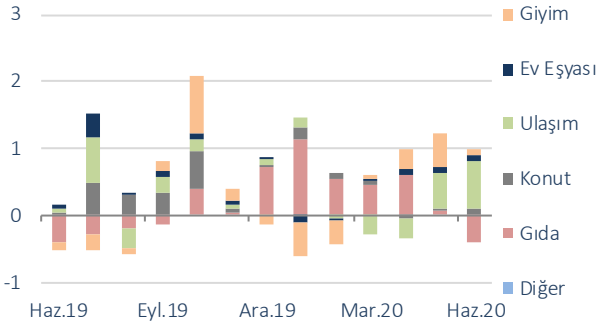
Yıllık tüketici enflasyonundaki yukarı yönlü seyir Haziran ayında da devam ederken, TÜFE'deki artış %12,6 ile Ağustos 2019'dan bu yana en yüksek seviyesine ulaştı. Yİ-ÜFE 'deki yıllık artış ise %6,2 düzeyinde gerçekleşti.

Haziran (değişim %)	TÜFE		Yurt İçi ÜFE	
	2019	2020	2019	2020
Aylık	0,03	1,13	0,09	0,69
Yılsonuna Göre	5,01	5,75	8,09	6,89
Yıllık	15,72	12,62	25,04	6,17
Yıllık Ortalama	19,88	11,88	32,81	7,74

Ulaştırma fiyatları TÜFE'deki artışta belirleyici oldu.

Haziran ayında 12 ana harcama grubundan 11'inde fiyatlar aylık bazda yükseliş kaydetti. Fiyatların bir önceki aya göre %1,6 gerilediği gıda ve alkolsüz içecekler aylık TÜFE enflasyonunu düşürücü yönde (39 baz puan) etkide bulunan tek ana grup oldu. Taze meyve ve sebze fiyatlarında bir önceki aya göre %7,5 oranında düşüş yaşanması bu gelişmede rol oynadı. Fiyatların %4,5 ile aylık bazda en hızlı arttığı ulaştırma grubu ise aylık TÜFE enflasyonuna 67 baz puan ile en yüksek katkıyı verdi. Ulaştırma grubundaki yükselişte özellikle otomotiv ve akaryakıt fiyatlarındaki artışın etkili olduğu gözlemlendi. Bu grubu 24 baz puanlık katkı ile lokanta ve oteller grubu izledi. Bu grubun altında yer alan yiyecek ve içecek hizmet fiyatlarındaki %3,1'lik aylık artış dikkat çekti.

Harcama Gruplarının Aylık Enflasyona Katkıları
(% puan)

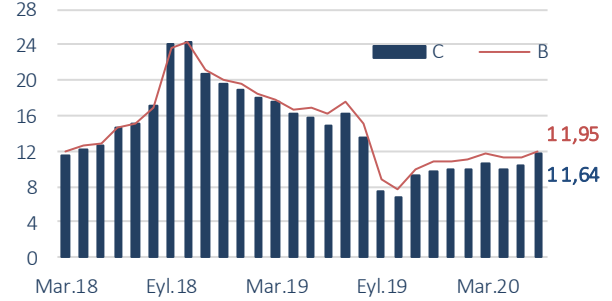

Çekirdek enflasyon göstergelerinde yükseliş...

TCMB'nin yakından takip ettiği B ve C çekirdek enflasyon göstergelerindeki yıllık artış oranı Haziran ayında yükseliş kaydetti. İşlenmemiş gıda ürünleri, enerji, alkollü içkiler ve

tütün ile altın hariç çekirdek grupta (B) yıllık enflasyon %12 olurken; enerji, gıda ve alkolsüz içecekler, alkollü içkiler ile tütün ürünleri ve altın hariç çekirdek grupta (C) yıllık TÜFE artışı %11,6'ya ulaştı.

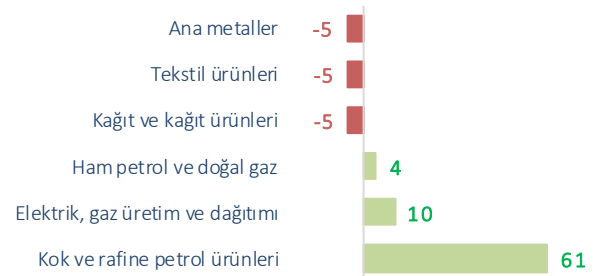
Özel Kapsamlı TÜFE Göstergeleri
(yıllık % değişim)

Enerji fiyatlarında artış ...

Yİ-ÜFE'deki gelişmeler incelendiğinde, Haziran'da kok ve rafine petrol ürünleri ile ham petrol ve doğal gaz fiyatlarının aylık bazda %20'yi aşan oranlarda artış kaydetmesi dikkat çekti. Bu dönemde fiyatların yaklaşık %30 oranında yükseldiği kok ve rafine petrol ürünleri grubu aylık Yİ-ÜFE enflasyonuna 61 baz puan ile en yüksek katkıyı yaptı. Öte yandan, fiyatların aylık bazda gerilediği kağıt ürünleri, tekstil ürünleri ve ana metaller aylık Yİ-ÜFE'yi 5'er baz puan aşağı çekti.

Öne Çıkan Alt Sektörlerin Aylık Yİ-ÜFE Enflasyonuna Katkıları (baz puan)

Beklentiler...

Haziran ayında mevsimlik ürün fiyatlarındaki düşüş TÜFE enflasyonu üzerinde sınırlayıcı etkide bulunmasına rağmen hizmet fiyatlarındaki artışın ve kurun gecikmeli etkisiyle enflasyonun yükseliş eğilimi sergilediği gözlemlendi. Önümüzdeki dönemde ise, baz etkisinin de desteğiyle yıllık enflasyonun ivme kaybetmesi söz konusu olabilecektir. Haziran ayındaki toplantısında çekirdek enflasyon göstergelerindeki yükseliş eğilimine değinerek faiz indirimlerine ara veren TCMB'nin enflasyonda düşüş trendi yeniden başlayana kadar temkinli duruşunu sürdürmesi bekleniyor.

	29.May	30.Haz	Değişim
5-Y CDS Primi (baz puan)	554	486	-68 bp ▼
2-Y Gösterge Tahvil Faizi	%9,17	%9,38	21 bp ▲
BIST-100	105.520	116.525	%10,4 ▲
USD/TL	6,8182	6,8500	%0,5 ▲
EUR/TL	7,5739	7,6959	%1,6 ▲
Döviz Sepeti*	7,1961	7,2730	%1,1 ▲

(*) (0,5 USD/TL + 0,5 EUR/TL)

Küresel piyasalar Haziran'da dalgalı bir seyir izledi.

Küresel piyasalar Nisan ve Mayıs aylarındaki toparlanmanın ardından Haziran'da dalgalı bir seyir izledi. Koronavirüs salgınına karşı alınan tedbirlerin gevşetilmesi risk iştahını desteklerken ikinci dalga endişeleri baskı altında bıraktı. Türkiye'ye yönelik risk algısının ise bu dönemde bir miktar iyileştiği görüldü. Türkiye'nin 5 yıl vadeli CDS primi Haziran'da 68 baz puan azalarak ay sonunda 486 düzeyine indi. Haziran ayına 6,81 civarında başlayan USD/TL ayı 6,85 seviyesinden kapattı.

BIST-100 endeksi dört ayın en yüksek seviyesinde...

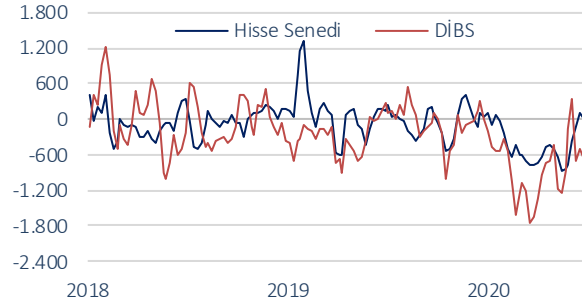
Ekonomik aktiviteye ilişkin toparlanma beklentilerinin desteklediği BIST-100 endeksi Haziran ayını %10'un üzerinde artışla Şubat'tan bu yana en yüksek seviyesinden tamamladı. Günlük işlem hacimlerinin bu dönemde rekor seviyeleri görmesi de olumlu bir gelişme olarak not edildi. Diğer gelişmekte olan ülke borsalarıyla karşılaştırıldığında BIST-100 endeksinin yılın ilk yarısı itibarıyla yoğun yerli yatırımcı talebinin etkisiyle Covid-19 krizinden görece daha az etkilendiği izleniyor.

1 Haziran'da %8,14 ile Şubat 2015'ten bu yana en düşük

portföyü net 561 milyon USD azaldı. Yılbaşından bu yana bakıldığında ise hisse senedi piyasasından net 4 milyar USD, tahvil piyasasından net 7 milyar USD tutarında yabancı sermaye çıkışı yaşandığı görülüyor.

Yurt Dışı Yerleşiklerin Net Portföy Hareketleri

(akım, 3 haftalık hareketli toplam, milyon USD)

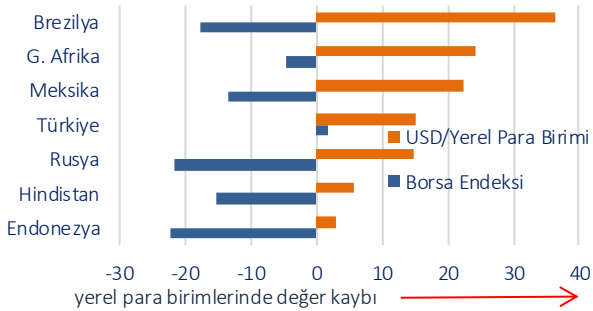

TCMB dokuz toplantının ardından ilk kez politika faiz oranını değiştirmede.

TCMB 25 Haziran'da gerçekleştirdiği Para Politikası Kurulu toplantısında, politika faiz oranını değiştirmeyerek %8,25 seviyesinde tuttu. Piyasa beklentisi faizin 25 baz puan indirileceği yönündeydi. Toplantı sonrası yayımlanan notta kararın enflasyon görünümünü etkileyen tüm unsurlar dikkate alınarak verildiği belirtilirken, Mayıs ayından itibaren kademeli normalleşme adımlarıyla birlikte iktisadi faaliyetin toparlanmaya başladığı ifade edildi. TCMB, Temmuz 2019'dan bu yana gerçekleştirdiği dokuz toplantının tamamında faiz indirimi gerçekleştirerek politika faiz oranını toplam 1.575 baz puan aşağı çekmişti.

GOÜ Finansal Göstergeler Karşılaştırması

(31.12.19-30.06.20, %değişim)

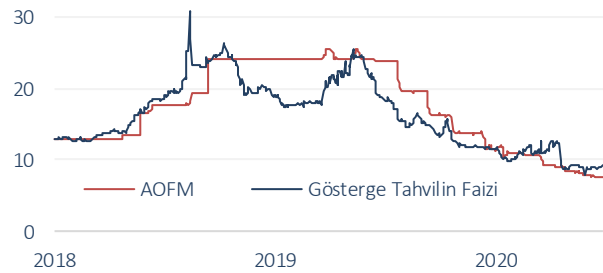
seviyesini gören 2 yıl vadeli gösterge tahvilin bileşik faiz oranı ilerleyen günlerde yükseliş eğilimi sergiledi ve Mayıs ayı sonuna kıyasla 21 baz puan yükselerek 30 Haziran itibarıyla %9,38 düzeyinde gerçekleşti.

Yurt dışı yerleşiklerin menkul kıymet portföyü...

TCMB tarafından açıklanan menkul kıymet istatistiklerine göre 26 Haziran itibarıyla yurt dışı yerleşiklerin hisse senedi portföyü fiyat ve kur hareketlerinden arındırılmış olarak Mayıs sonuna göre sınırlı giriş kaydederken, DİBS

2 Yıl Vadeli Gösterge Tahvilin Faizi ve

TCMB AOFM (%)

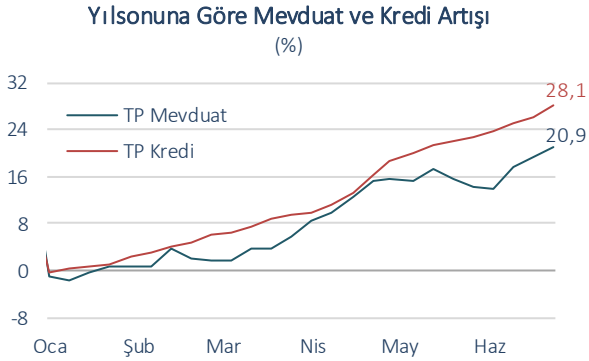
TCMB zorunlu karşılık düzenlemesinde değişiklik yaptı.

TCMB, yıllık reel kredi büyüme oranı %15'in üzerinde olan bankaların, zorunlu karşılık teşviklerinden yararlanmak için sağlamak durumunda oldukları uyarlanmış reel kredi büyüme oranının %15'ten küçük olması koşulunu geçici olarak uygulamama kararı aldı. Koronavirüs salgını nedeniyle artan kredi talebinin karşılanmasında bankalara esneklik sağlamayı amaçlayan söz konusu değişiklik 12 Haziran 2020 tarihli yükümlülük döneminden 25 Aralık 2020 tarihine kadar geçerli olacak.

Türkiye Ekonomisi - Bankacılık Sektörü

Mevduat hacmindeki hızlı artış sürüyor.

BDDK tarafından yayımlanan Haftalık Bülten verilerine göre 26 Haziran itibarıyla mevduat hacmi geçen yılın aynı dönemine göre %35,1; 2019 sonuna göre de %19,5 oranında genişleyerek 3.071 milyar TL oldu. Kur etkisinden arındırılmış yıllık artış %24,4 seviyesinde gerçekleşti. Yılsununa kıyasla TP mevduat hacmi %20,9 oranında artarak 1.528 milyar TL olurken, USD bazında YP mevduat hacmi bu dönemde %2,6 artarak 226 milyar USD'ye çıktı.

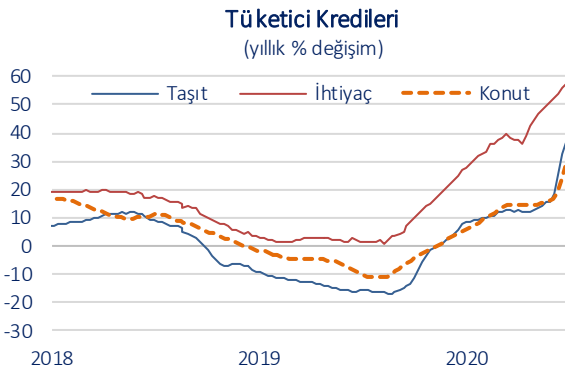

Yıllık kredi büyümesi %28 seviyesinde...

Bankacılık sektörünün toplam kredi hacmi 26 Haziran itibarıyla yıllık bazda %28; yılsununa göre de %22,4 artarak 3.247 milyar TL oldu. Kur etkisinden arındırılmış yıllık kredi büyümesi %20,8 düzeyinde gerçekleşti. TP krediler %39,4 ile Nisan 2007'den bu yana en hızlı yıllık artışını sergiledi. Yılsununa kıyasla bakıldığında TP kredi hacminin %28,1 arttığı izlenirken, USD bazında YP kredilerin %1,7 gerileyerek 168 milyar USD düzeyine indiği görülüyor.

Tüketici kredilerindeki artış ivme kazanmaya devam ediyor.

Ertelenmiş talebin devreye girmesi ve faiz oranlarının görece düşük seviyeleri tüketici kredilerindeki artışın ivme kazanmasında etkili olmaya devam ediyor. 26 Haziran itibarıyla tüketici kredileri yıllık bazda %43,7 oranında yükseldi. Taşıtlar kredileri otomotiv pazarındaki hareketlenmeye paralel olarak yıllık bazda %36,9 oranında genişlerken, konut kredilerindeki artış %27,9 ile

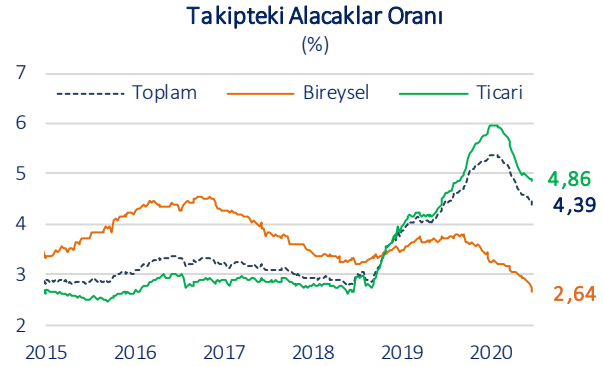

altı buçuk yılın en yüksek düzeyinde gerçekleşti. Tüketici kredileri içerisinde yaklaşık %60'lık paya sahip ihtiyaç kredilerindeki yıllık artış bu dönemde %57,3'e yükseldi.

Salgının etkisiyle Mayıs ayı ortasına kadar aşağı yönlü bir seyir izleyen bireysel kredi kartları bakiyesindeki toparlanma son haftalarda belirginleşti. Bireysel kredi kartları bakiyesi 15 Mayıs haftasından bu yana 10 milyar TL genişledi.

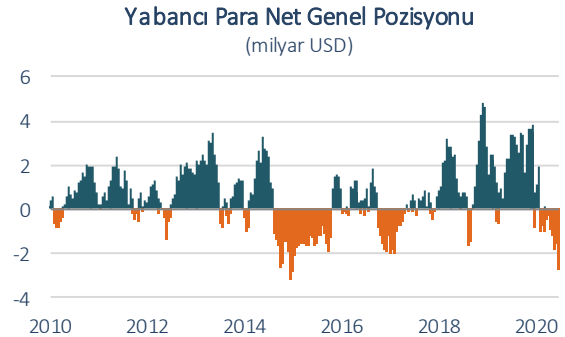
Takipteki alacaklar oranı %4,39 düzeyine geriledi.

2020 yılına %5,39 düzeyinden başlayan takipteki alacaklar oranı izleyen dönemde aşağı yönlü bir seyir izleyerek 26 Haziran itibarıyla %4,39 ile son bir yılın en düşük seviyesinde gerçekleşti. İlgili oran kamu bankalarında %2,72 iken, özel bankalarda %5,87 düzeyinde bulunuyor. Kredi türlerine göre bakıldığında bu dönemde sektörün takipteki alacaklar oranının ticari kredilerde %4,86, bireysel kredilerde %2,64 düzeyine kadar indiği izleniyor.

Yabancı para net genel pozisyonu...

Yabancı para net genel pozisyonu 26 Haziran itibarıyla bilanço içi kalemlerde (-) 52.724 milyon USD, bilanço dışında ise (+) 49.946 milyon USD oldu. Böylece, bankacılık sektörü yabancı para net genel pozisyonu (-) 2.778 milyon USD düzeyinde gerçekleşti.

Genel Değerlendirme

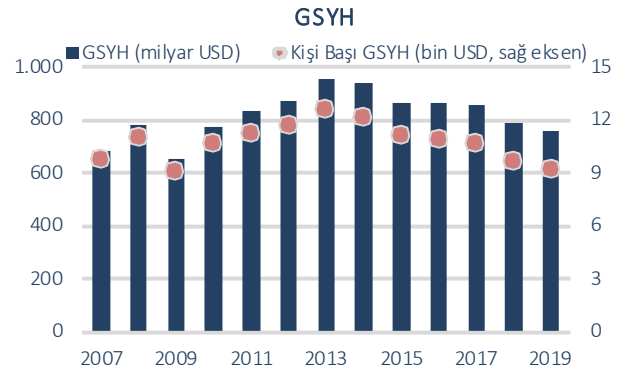
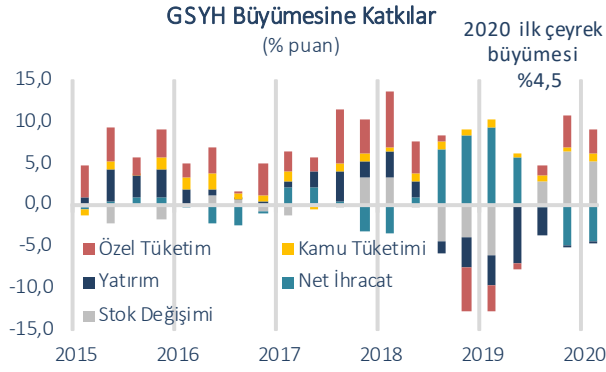
Salgına önlem olarak uygulanan kısıtlamaların küresel ölçekte gevşetilmeye başlandığı Mayıs ayının ardından ekonomik aktiviteye ilişkin toparlanma sinyalleri Haziran ayında da devam etti. Atılan normalleşme adımlarının da etkisiyle virüsün pek çok ülkede yeniden yayılmaya başladığına işaret eden gelişmeler ise makroekonomik verilerdeki kısmi toparlanmaya temkinli yaklaşılmasına neden oluyor. Haziran ayı içinde aralarında IMF ve Dünya Bankası'nın da bulunduğu uluslararası kuruluşlar küresel ekonomik aktiviteye ilişkin tahminlerinde aşağı yönlü revizyonlara giderken, merkez bankaları genişlemeci para politikalarını sürdüreceklerini açıkladı.

Haziran ayında küresel likidite bolluğunun desteğiyle piyasalar genel olarak olumlu bir görünüm sergiledi. Ancak, dönem içinde yükselen salgın kaynaklı endişelerin yanı sıra küresel ticaretin seyrine yönelik soru işaretlerinin artmasına neden olan gelişmeler özellikle gelişmekte olan ülke varlıklarına olan talebin dalgalı bir seyir izlemesine neden oluyor. Bu süreçte, güvenli yatırım araçlarına yönelik talebin desteğiyle altın fiyatları son 8 yılın zirvesine yükseldi.

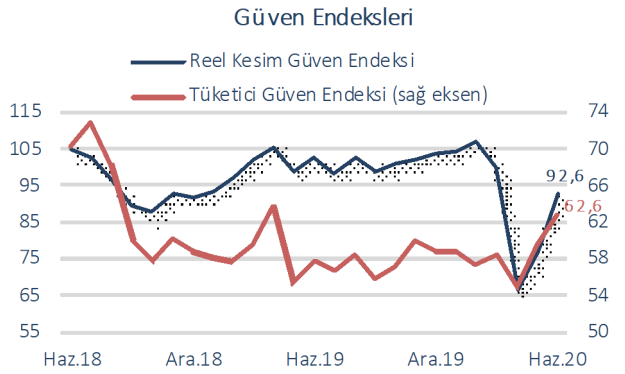
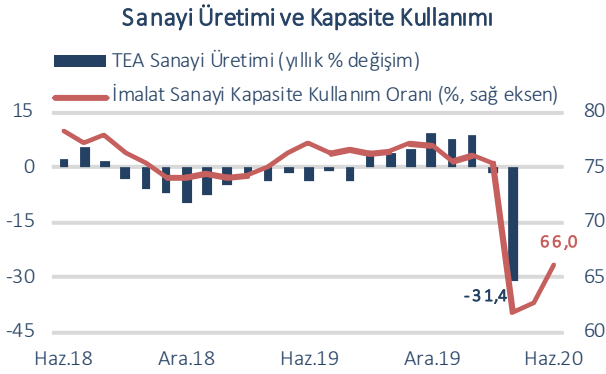
Yurt içinde Temmuz 2019'dan bu yana politika faizinde indirim giden TCMB, Haziran ayı toplantısında faiz oranını değiştirmeme kararı aldı. TCMB'nin salgın nedeniyle birim maliyetlerde yaşanan yükselişe bağlı olarak çekirdek enflasyon göstergelerindeki artışa dikkat çekmesi, enflasyonda aşağı yönlü hareket başlamadığı sürece politika faiz oranını mevcut seviyede tutacağı şeklinde değerlendiriliyor.

Koronavirüs tedbirlerinin büyük ölçüde kaldırılmasıyla birlikte son dönemde ekonomik aktivitede Nisan ayında yaşanmış olan düşüşe kıyasla belirgin bir toparlanma gözleniyor. İşletmelerin açıldığı ve salgın döneminde ertelenmiş olan talebin faizlerdeki düşüşün de etkisiyle hızla devreye girdiği Haziran ayına ilişkin öncü veriler bu durumu teyit ediyor. Öte yandan, yurt dışı yabancı ziyaretçi hareketinin olmadığı bir ortamda cari dengenin bir süre daha baskı altında kalacağı ancak, geçen yılın belirgin altında seyreden petrol fiyatlarının bu baskıyı dengeleyeceği tahmin ediliyor.

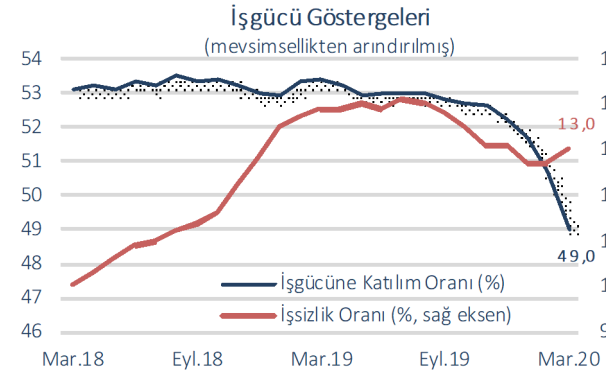
Büyüme

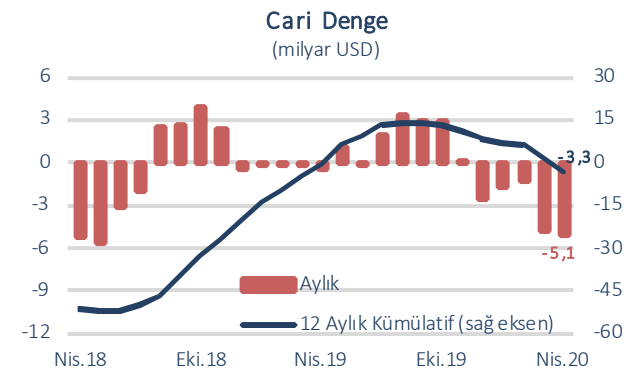
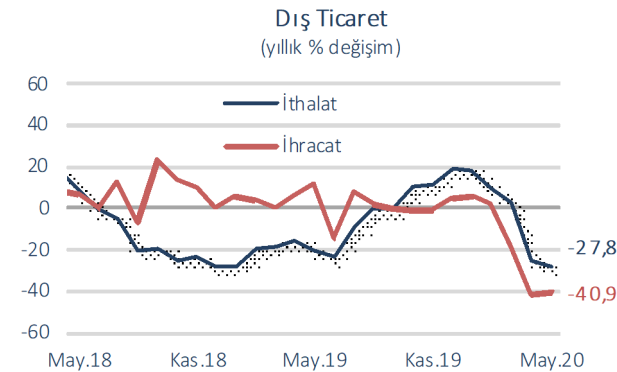
Öncü Göstergeler

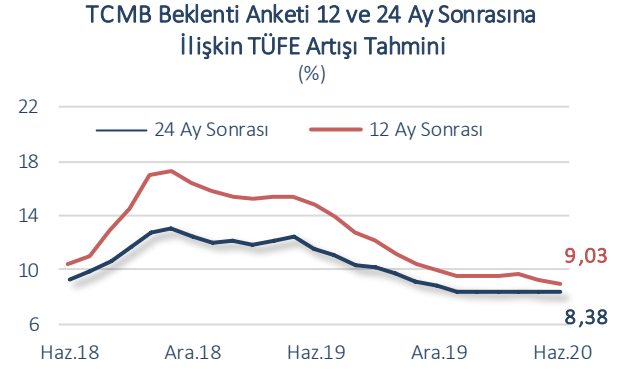
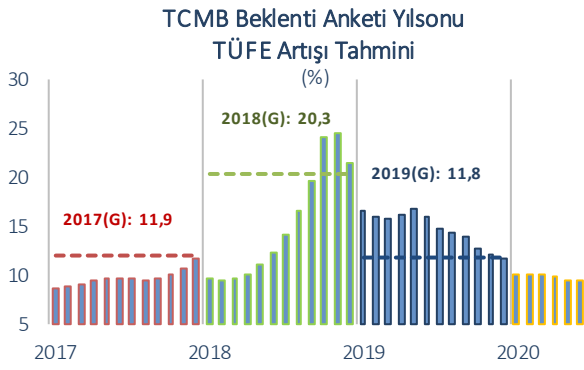
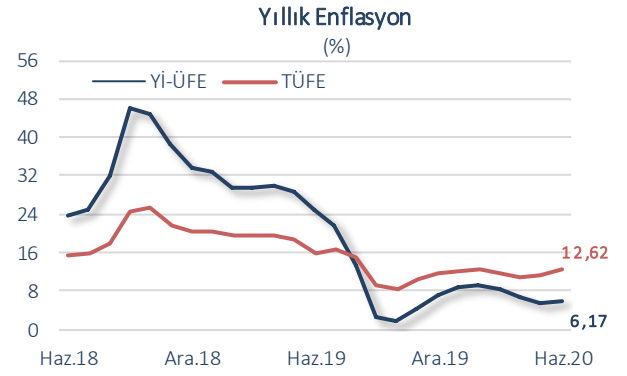
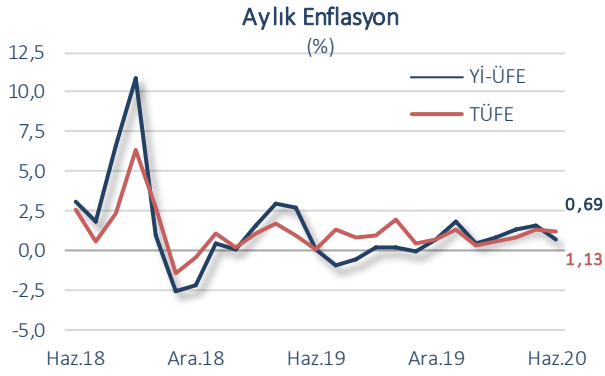
İşgücü Piyasaları

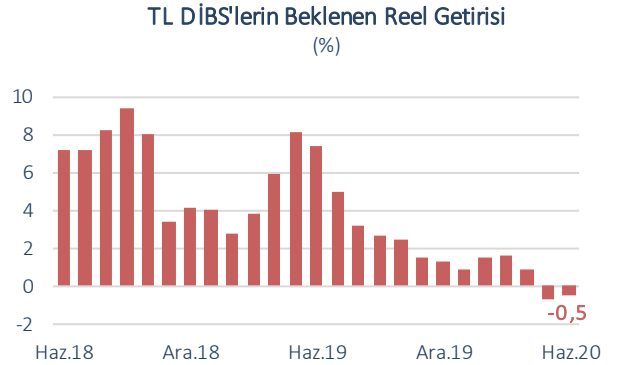
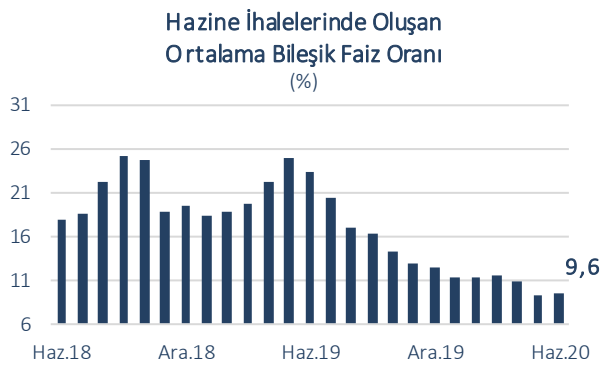
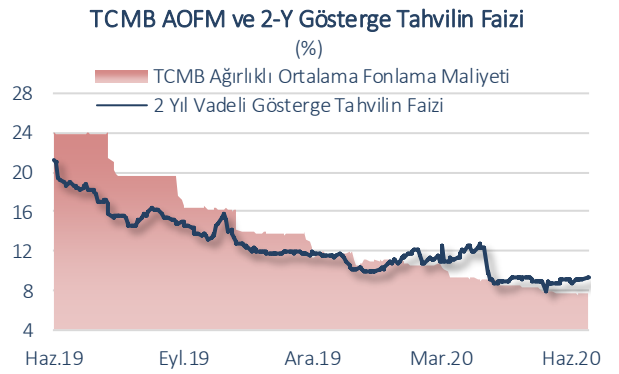
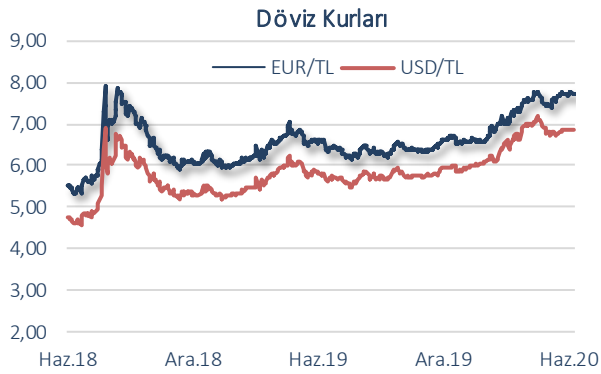
Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi

Enflasyon Göstergeleri

Döviz ve Tahvil Piyasaları

Türkiye Ekonomisi - Makroekonomik Göstergeler

Büyüme	2015	2016	2017	2018	2019	Ç1-20		
GSYH (milyar USD)	862	863	853	789	754	176		
GSYH (milyar TL)	2.339	2.609	3.111	3.724	4.280	1.071		
Büyüme Oranı (%)	6,1	3,2	7,5	2,8	0,9	4,5		
Enflasyon (%)						Nis.20	May.20	Haz.20
TÜFE (yıllık)	8,81	8,53	11,92	20,30	11,84	10,94	11,39	12,62
Yurt İçi ÜFE (yıllık)	5,71	9,94	15,47	33,64	7,36	6,71	5,53	6,17
Mevsimsellikten Arındırılmış İşgücü Piyasası Verileri						Oca.20	Şub.20	Mar.20
İşsizlik Oranı (%)	10,2	12,0	9,9	12,8	13,1	12,70	12,70	13,00
İşgücüne Katılım Oranı (%)	51,7	52,4	53,1	53,0	52,2	51,70	50,70	49,00
Döviz Kurları						Nis.20	May.20	Haz.20
TÜFE Bazlı Reel Efektif Döviz Kuru	99,2	93,6	86,3	76,4	76,2	69,2	68,6	
USD/TL	2,92	3,52	3,79	5,32	5,95	6,99	6,82	6,85
EUR/TL	3,17	3,71	4,55	6,08	6,68	7,66	7,59	7,70
Döviz Sepeti (0,5*EUR+0,5*USD)	3,04	3,61	4,17	5,70	6,32	7,32	7,20	7,28
Dış Ticaret Dengesi ⁽¹⁾ (milyar USD)						Mar.20	Nis.20	May.20
İhracat	151,0	149,2	164,5	177,2	180,8	178,9	172,6	165,7
İthalat	213,6	202,2	238,7	231,2	210,3	215,5	211,0	205,8
Dış Ticaret Dengesi	-62,6	-52,9	-74,2	-54,0	-29,5	-36,6	-38,4	-40,2
Karşılama Oranı (%)	70,7	73,8	68,9	76,6	86,0	83,0	81,8	80,5
Ödemeler Dengesi ⁽¹⁾ (milyar USD)						Şub.20	Mar.20	Nis.20
Cari İşlemler Dengesi	-27,3	-26,8	-40,6	-20,7	8,7	6,0	1,3	-3,3
Finans Hesabı	-21,2	-21,7	-46,8	-10,9	0,4	-0,8	-8,2	-17,3
Doğrudan Yatırımlar (net)	-14,2	-10,8	-8,4	-9,4	-5,7	-5,4	-5,3	-4,7
Portföy Yatırımları (net)	15,3	-6,4	-24,1	3,1	1,2	10,0	16,3	14,2
Diğer Yatırımlar (net)	-10,6	-5,3	-6,2	5,7	-1,5	-5,7	-5,9	-7,7
Rezerv Varlıklar (net)	-11,8	0,8	-8,2	-10,4	6,3	0,2	-13,3	-19,1
Net Hata ve Noksan	6,1	5,1	-6,3	9,8	-8,3	-6,9	-9,5	-14,0
Cari İşlemler Açığı/GSYH (%)	-3,2	-3,1	-4,8	-2,6	1,2	-	-	-
Bütçe Gerçekleşmeleri ⁽²⁾⁽³⁾ (milyar TL)						Mar.20	Nis.20	May.20
Harcamalar	506,3	584,1	678,3	830,5	999,5	285,3	393,8	479,2
Faiz Harcamaları	53,0	50,2	56,7	74,0	99,9	38,2	55,3	65,0
Faiz Dışı Harcamalar	453,3	533,8	621,6	756,5	899,5	247,1	338,5	414,3
Gelirler	482,8	554,1	630,5	757,8	875,8	255,7	321,0	389,1
Vergi Gelirleri	407,8	459,0	536,6	621,3	673,3	176,1	225,2	280,5
Bütçe Dengesi	-23,5	-29,9	-47,8	-72,6	-123,7	-29,6	-72,8	-90,1
Faiz Dışı Denge	29,5	20,3	8,9	1,3	-23,8	8,7	-17,5	-25,1
Bütçe Dengesi/GSYH (%)	-1,0	-1,1	-1,5	-1,9	-2,9	-	-	-
Merkezi Yönetim Toplam Borç Stoku (milyar TL)						Mar.20	Nis.20	May.20
İç Borç Stoku	440,1	468,6	535,4	586,1	755,1	808,8	879,0	966,0
Dış Borç Stoku	238,1	291,3	341,0	481,0	573,7	653,3	696,6	667,3
Toplam Borç Stoku	678,2	760,0	876,5	1067,1	1.328,8	1.462,0	1.575,6	1.633,4

(1) 12 aylık kümülatif

(2) Yılbaşından itibaren kümülatif

(3) Veriler Merkezi Yönetim Bütçesi'ne göre.

Türkiye Ekonomisi - Bankacılık Genel Görünümü

BDDK Tarafından Açıklanan Aylık Bülten Verilerine Göre Bankacılık Sektörü

(milyar TL)	2015	2016	2017	2018	2019	Nis.20	May.20	Değişim ⁽¹⁾
AKTİF TOPLAMI	2.357	2.731	3.258	3.867	4.492	5.227	5.283	17,6
Krediler	1.485	1.734	2.098	2.395	2.657	3.104	3.162	19,0
TP Krediler	1.013	1.131	1.414	1.439	1.642	1.940	2.014	22,6
Pay (%)	68,2	65,2	67,4	60,1	61,8	62,5	63,7	-
YP Krediler	472	603	684	956	1.015	1.164	1.148	13,1
Pay (%)	31,8	34,8	32,6	39,9	38,2	37,5	36,3	-
Takipteki Alacaklar (brüt)	47,5	58,2	64,0	96,6	150,1	151,6	150,7	0,4
Takipteki Alacaklar Oranı (%)	3,1	3,2	3,0	3,9	5,3	4,7	4,5	-
Menkul Değerler	330	352	402	478	661	842	911	37,8
PASİF TOPLAMI	2.357	2.731	3.258	3.867	4.492	5.227	5.283	17,6
Mevduat	1.245	1.454	1.711	2.036	2.567	2.987	2.974	15,9
TP Mevduat	715	845	955	1.042	1.259	1.463	1.447	14,9
Pay (%)	57,4	58,1	55,8	51,2	49,0	49,0	48,6	-
YP Mevduat	530	609	756	994	1.308	1.524	1.528	16,8
Pay (%)	42,6	41,9	44,2	48,8	51,0	51,0	51,4	-
İhraç Edilen Menkul Kıymetler	98	116	145	174	194	221	230	18,7
Bankalara Borçlar	361	418	475	563	533	587	586	9,8
Repodan Sağlanan Fonlar	157	138	99	97	154	230	263	71,0
ÖZKAYNAKLAR TOPLAMI	262	300	359	421	492	511	546	10,9
Net Dönem Kârı/Zararı	26,1	37,5	49,1	53,5	49,8	19,7	27,3	-
RASYOLAR (%)								
Krediler/GSYH	63,5	66,5	67,6	64,7	62,1			
Krediler/Aktifler	63,0	63,5	64,4	61,9	59,1	59,4	59,8	-
Menkul Kıymet/Aktifler	14,0	12,9	12,3	12,4	14,7	16,1	17,2	-
Mevduat/Pasifler	52,8	53,2	52,5	52,6	57,1	57,1	56,3	-
Krediler/Mevduat	119,2	119,3	122,6	117,6	103,5	103,9	106,3	-
Sermaye Yeterliliği	15,6	15,6	16,9	17,3	18,4	18,7	19,4	-

(1) Yıllonuna göre % değişim

Kaynak: BDDK, TÜİK

Bütün yayınlarımıza <https://ekonomi.isbank.com.tr> adresinden erişebilirsiniz.

YASAL UYARI

Bu rapor Bankamız uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır ve hiçbir şekilde finansal enstrümanların alım veya satımı konusunda tavsiye veya finansal danışmanlık hizmeti sağlanması olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer verilen görüş ve değerlendirmeler, hiçbir şekilde Türkiye İş Bankası A.Ş.'nin kurumsal yaklaşımını yansıtmamakta olup, raporu kaleme alan uzmanların kişisel görüş ve değerlendirmeleridir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Türkiye İş Bankası A.Ş. hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

İşbu rapor üzerinde Bankamızın telif hakkı olup, Bankamızın yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.